

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 242

Parasjat Tazria

29 Adar II, 5768
4/5 april 2008

Overzicht Parasjat Tazria (Wajikra 12:1-13:59)

De Tora gebiedt een vrouw een *korban* te brengen na de geboorte van een kind. Een zoon moet op de achtste dag van zijn leven besneden worden. De Tora introduceert het verschijnsel *tsara'at* (vaak onjuist vertaald als melaatsheid) – een wonderlijke aandoening welke mensen, kleding, zowel als huizen kan aantasten, om iemand op te wekken van geestelijk falen. Een *Kohen* moet geraadpleegd worden om vast te stellen of een bepaalde plek *tsara'at* is of niet. De *Kohen* isoleert de lijder gedurende een week. Wanneer de ziekte na die week onveranderd is gebleven, dan wordt de patiënt voor een tweede week afgezonderd gehouden. Daarna beslist de *Kohen* over de status van de desbetreffende persoon. De Tora beschrijft de verschillende vormen van *tsara'at*. Diegene bij wie *tsara'at* is vast gesteld, moet zijn kleren inscheuren, zijn haar op zijn hoofd wild laten groeien tot over zijn snor en hij moet om zich heen roepen dat hij onrein is om anderen daarop opmerkzaam te maken. Hij mag geen normaal contact met anderen hebben. Het verschijnsel *tsara'at* aan kleren wordt in detail beschreven.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

HOOGTEPUNTEN VAN DE HAFTARA

Haftara Sjabbat Hachodesj (Jechezkel 45:16-46:18)

(De Maftier wordt gelezen uit *Sjemot* 12:1-20)

De Haftara: De Haftara begint met de opdracht dat de *Nasi* verantwoordelijk zal zijn voor de inwijdingsoffers van het Derde *Beit Hamikdasj* [de Derde Tempel] (*Rasji* zegt dat met de *Nasi* hier de *Kohen Gadol* [Hoge Priester] bedoeld wordt). De *Nasi* zal de inwijdingsdienst officieel leiden. Jechezkel schrijft over de toekomstige zoenoffers en de offers voor de inwijding van het Derde Beit Hamikdasj en wat de *Kohen* moet doen met het bloed van het zondoffer. Een gelijk offer zal plaatsvinden op de 7de van de maand voor diegenen die uit dwaling gezondigd hebben. In de toekomst zullen er ook weer offers gebracht worden op Pesach en Soekot. De poort naar het Binnenhof zal alleen op Sjabbatot en Rosj Chodesj geopend worden. Het mincha offer wordt besproken en de offers voor Sjabbat en het Nieuwe Maanfeest. De *Nasi* (of *Kohen Gadol*) zal via die poort de hal binnentreden, hij zal bij de deurpost blijven staan en de *Kohaniem* zullen hem de offers brengen. Het volk zal Hasjem op Sjabbat en Rosj Chodesj dienen. De offers van de *Nasi* worden besproken en verdere bijzonderheden van de offers worden behandeld.

Het verband tussen de Maftier en de Haftara: De Maftier van deze week is Parasjat Hachodesj, waar Hasjem aan Mosjé vertelt dat Nissan de maand zal zijn van de verlossing van het Joodse volk uit Egypte. Alle voorschriften voor het Pesachoffer worden aan Mosjé geleerd. De Haftara heeft het over een tijd in de toekomst. Er is sprake van de inwijdingsceremonie van de Derde Tempel, hetgeen zal plaatsvinden op Rosj Chodesj Nissan. Toen de Joden op het punt stonden om Egypte te verlaten, was de maand Nissan voor hen het symbool van het begin van een nieuw tijdperk. Wanneer de Masjiach komt, zal Nissan opnieuw het begin zijn van een nieuw tijdperk.

De Chidoesjei ha'Rim verklaart dat er twee manieren zijn om de G-ddelijke voorzienigheid te erkennen, hetgeen op zijn beurt iemand tot *tesjoewa* brengt. De een is door plagen en leiden, hetgeen iemand ertoe brengt te erkennen dat Hasjem de wereld regeert en ons ter verantwoording zal roepen voor al onze misdaden. De ander gebeurt, door hem op te wekken met een G-ddelijke geest van boven, door G-ds grootheid te accepteren door erkenning van Zijn goedheid. De laatste manifesteert zichzelf hoofdzakelijk op Sjabbat en Jom Tov, die de Tora *Mikraëi Kodesj* noemt, precies omdat zij dienen als een appèl om dichter tot Hasjem te komen.

In dezelfde zin mogen wij misschien verklaren, dat waar de eerste iemand dichter tot Hasjem brengt door *Jir'a* (het ontzag voor G-ds rechtspraak), de laatste hetzelfde doel bereikt door *Ahava* (zich met Hem verheugen).

Hoe functioneert verzoening in het dagelijkse leven van de Chassidim

Door Rabbijn J. Friedrich
Antwerpen

De Talmoed Traktaat Bava-Kama hfdst.8. behandelt de gevallen waarbij een aanrander iemand een orgaan vermindert. Hij maakt iemand blind, doof of welk orgaan of ledemaat dan ook. De joodse wet legt in dergelijke gevallen de plicht aan de aanrander op om vijf dingen te vergoeden. Deze zijn:

1. **de Schade:** waarbij de graad van invaliditeit vastgesteld wordt om de schade te bepalen.
2. **de Pijn:** de prijs die men normaal betaalt voor de anesthesie om een operatie pijnloos door te voeren. Dit is de prijs voor de pijn.
3. **de Therapie:** Alle onkosten- van artsen, heelkundige ingrepen, het verblijf in een ziekenhuis en alle geneesmiddelen.
4. **de Vergoeding voor het loon:** voor de tijd dat het slachtoffer zijn beroepsbezigheden niet kan uitvoeren.
5. **de Schande:** daarmee wordt bedoeld de schending van de eer die men zijn medemensen verschuldigd is.

Nadat de aanrander zich gekwetend heeft van deze plichten moet hij nog berouw tonen en om vergiffenis vragen aan zijn slachtoffer. Deze is dan op zijn beurt verplicht om te vergeven en, als de ander daarom vraagt, moet hij zelf voor hem bidden. De Talmoed verwijst inderdaad naar Genesis 20-17 waar uitdrukkelijk geschreven staat: en Abraham bad tot G-d voor Avimelech en G-d genas hem en zijn vrouw en zijn dienstmaagden en zij baarden. Abraham koste het helemaal geen moeite om de schande te vergeven die Avimelech hem en zijn echtgenote aangedaan had. Hij ging achteraf nog bidden en G-d smeken dat Hij Avimelech en de zijnen zal genezen van een verschrikkelijke ziekte waarmee G-d hem en de zijnen gestraft had vanwege het leed en de schande die hij Abraham en zijn echtgenote Sara opgelegd had.

In de Thora vinden we ook nog het verhaal van Jozef en zijn broers. Jozef werd door zijn eigen broers verkocht als slaaf en weggevoerd naar het land Egypte op zeventienjarige leeftijd. De ergste vernedering en het ergste leed dat men iemand fysiek en moreel kan aandoen is vrijheidsberoving. De morele pijn en, het leed en de smart is dan nog veel erger dan je eigen bloedverwanten, je eigen broers je zoiets aandoen. Maar Jozef kent geen wraak en koestert geen enkel gevoel van wrok tegen zijn broers. Hij legt een absolute kracht van zelfbeheersing aan den dag. Dit blijkt vooral op het moment van de confrontatie want als vice koning heeft hij alle macht in handen om zijn broers hun welverdiende straf op te leggen. Maar Jozef denkt daar niet aan. Hij probeert alleen maar allereerst te weten te komen of ze wel degelijk berouwen wat ze met hem aangedaan hebben. Anderzijds en tegelijkertijd probeert hij hun op een heel indirecte en discrete manier een zekere boetedoening op te leggen. Zijn bedoeling en zijn verlangen is dat ook G-d het hun zal vergeven want een overtreding en een vergrijp tegen zijn medemensen is tegelijkertijd ook een heel erge zonde tegen G-d. De mensen moeten en zullen ook voor G-d rekenschap afleggen over hun gedragingen tegenover hun medemensen. Jozef wil hun dat besparen. De regel geldt dat men zal boeten voor zijn overtredingen ofwel hier ofwel in het hiernamaals. Het is veel beter en veel zachter als het hier gebeurt. De bron waaruit Jozef de morele kracht weet te putten om dit soort emoties te beheersen en al het leed dat daarmee gepaard gaat te verwerken is zijn rotsvast geloof en vertrouwen op G-d. Hij brengt het heel scherp en duidelijk onder woorden. Hij zegt tegen zijn broers: jullie hebben het kwaad en slecht bedoeld maar Hij heeft het goed bedoeld.

Zijn onwankelbare overtuiging dat alles wat er ook gebeurt toe te schrijven en voorbestemd is door Zijn wil. Dat überhaupt nooit of nooit wat dan ook toevallig kan gebeuren. Dat, onverschillig wat er ook gebeurt, ook de meest nare en onplezierige dingen ten goede bedoeld zijn. Diegene die leeft met dit geloof en met dit onverwoestbare vertrouwen in G-d die zal ook de verdienste mogen hebben om dit te ervaren en te beleven. Jozef leeft twaalf jaar van zijn mooiste jeugd jaren als slaaf in Egypte dwangmatig weggerukt van zijn ouders en familie. Daar gaat hij op geen manier, noch fysiek noch moreel, aan dood. Omdat hij zich altijd en overal in alle omstandigheden beschermd en geborgen weet en voelt bij G-d. Zo zegt koning David ook in diezelfde zin in Psalm 23, 4: "zelfs al zou ik terechtkomen in een door de dood omschaduwde dal (dieptepunt) dan nog vrees ik geen kwaad, want Jij bent (overal en altijd) naast mij". Jozef probeert zijn broers te redden want hun bedoeling was om hun broer daar in Egypte te laten dood gaan of, in het beste geval, zou hij daar gewoon verloren gaan. Daar zijn ze verantwoordelijk voor en dat kan niet ongestraft gebeuren.

G-d kon hetzelfde doen gebeuren op een heel andere manier. Hij heeft onbegrensde mogelijkheden om Zijn G-ddelijke bedoelingen uit te voeren.

De meeste gewone stervelingen reageren op het leed, dat zogenaamd de mensen hun aandoen, met haat en woede. De Zohar stelt dat woede gelijk te stellen is met afgoderij. De verklaring, in het licht van het Jozefsverhaal, ligt zo voor de hand. Want als iemand uitbarst in woede omdat iemand hem kwaad gedaan heeft dat bewijst dat hij niet gelooft in de G-ddelijke voorzienigheid. Deze uitspraak in de Zohar geldt als levensregel voor de Chassidim. Op diezelfde manier reageert ook koning David in het verhaal vermeld in het boek Samuël 2 Hfdst.16:5-13. De koning ging in allerijl op de vlucht voor zijn zoon Absalom. Shimy ben Geira maakt misbruik van deze situatie en gaat verschrikkelijk te keer tegen de Koning. Hij vloekt en scheld hem uit en gooit ook nog met stenen in de richting van de Koning. Avishaj ben Tseroeä, de legeroverste van de Koning uit de bedoeling om meteen deze Shimmy terecht te stellen. De Koning staat dat niet toe en zegt: "laat hem doen want dat is Zijn wil. G-d heeft hem opgedragen om mij te vloeken. G-d ziet de pijn en ook de tranen die ik erbij vergiet. Hij zal mij nog op deze dag met goedheid behandelen in ruil voor al die vloeken en de vernedering die ik over mij heen laat komen".

Een van de grote beroemde Chassidische leiders Rabbi Shneur Zalman (1744-1812) de Rav van Liadi in Rusland heeft daar een diepe Chassidische toelichting op gegeven. Wij zeggen dagelijks in onze gebeden dat G-d iedere dag het scheppingswerk hernieuwd. De Rav van Liadi verklaart deze passage i.v.m. het scheppingsverhaal waar duidelijk blijkt en vermeld wordt dat G-d de wereld en alle schepselen uit het niets in het zijn geroepen heeft. Uiteraard is het zo dat de procedure van het ex-nihilo permanent moet toegepast worden. Zal Hij één enkel moment stoppen met scheppen dan verdwijnen alle schepselen automatisch. Het is zeker niet zo dat de schepping na de zes scheppingsdagen zelfstandig kan functioneren. Dit kan alleen met hetgeen wij mensen maken in de grenzen van de procedure van het produceren van iets uit het niets. De mens scheidt hij verandert alleen de vorm van een bestaande materie. Nadat de mens zijn product afgewerkt heeft is en blijft het product helemaal onafhankelijk van de producent. Als de bouwmeester en de metselaar al lang dood zijn blijft het huis daar staan.

De materie en de materialen die ze gebruikt hebben voor het bouwen van het huis die waren er al. De mens kan niet iets uit het niets maken en hij kan ook niet iets tot niets herleiden. Dit ligt natuurlijk absoluut anders voor de schepping van hemel en aarde want die zijn helemaal uit het niets geschapen.

Met deze principiële Chassidische leerstelling gebaseerd op de leringen van de Baäl-Shem-Tov verklaart de Rav van Liadi de houding van Koning David. Op het moment zelf dat deze Shimy hem vloekt en scheld wordt hij op iedere kleinste fractie van een seconde opnieuw in het zijn en in het leven geroepen. David reageert precies zoals Jozef. Hij weet dat Shimy zich op een heel erge manier vergrijpt en dat hij zich blootstelt aan een heel zware straf. Tegelijkertijd weet hij ook dat Shimy helemaal onbewust de wil van G-d ten uitvoer brengt. Juist om dit geloof en dit vertrouwen op een concrete manier waar te maken staat hij niet toe aan -en verbied hij- zijn legeroverste om daar tussen te komen. Tegelijkertijd weet Koning David dat in ruil voor dit rotsvaste vertrouwen G-d hem zal redden uit deze verschrikkelijke situatie. Dat is dan ook achteraf geschied.

Dit zijn enkele leerstellingen waarop het Chassidische leven gebaseerd is. Het is überhaupt de meest principiële eis die de Chassidische Rebbes aan hun leerlingen en hun volgelingen gesteld hebben. Men zal iedere vorm van haat, jaloezie, wrok en woede onder controle houden, beheersen en uiteindelijk definitief bannen uit zijn kop en uit zijn hart. Men streeft er naar om de regel waar te maken die Koning Salomo voorschrijft en benadrukt in het boek der Spreuken (hfdst. 3:17) Hij schrijft daar i.v.m. de Thora: "Haar wegen zijn aangename wegen en al haar paden leiden rechtstreeks naar de Shalom"(vrede en harmonie).

Ik was onlangs hier in Antwerpen getuige van een voorval in een chassidische kring. Tijdens een zekere feestelijkheid hebben twee jongelui een man van ongeveer 40 á 45 jaar opgetild en een beetje op een ongeschikte manier terug op de vloer neergezet. Deze man zeeg neer met verschrikkelijke pijn aan de enkel van zijn rechtersvoet. Zijn allereerste reactie was: "dit is zeker ten goede". In het ziekenhuis kon vastgesteld worden dat zijn enkel inderdaad gebroken was en dat het erg lang ging duren eer dat hij weer normaal zou kunnen lopen. Een zaak van ongeveer drie maanden inactiviteit. Voor een familievader aan het hoofd van een kroostrijk gezin met negen kinderen is deze situatie allesbehalve lekker. Deze man heeft erg goed gezien en geweten wie het gedaan hebben maar daar kwam geen enkel verwijt uit zijn mond. Hij wond zich helemaal niet op en bleef daar heel erg rustig en vriendelijk bij.

Dit is een levend voorbeeld hoe een echte Chassied zich weet te gedragen tegenover de medemensen ook in heel moeilijke situaties. Dit is een staaltje van hoe een Chassied functioneert in het dagelijkse leven i.v.m. verzoening. Hij of zij vermijdt iedere vorm van verwijt, ruzie en G-d behoede van haat.

Parasjat HaChodesh

(Overgenomen van Jalkoet Jitschak)

De Mitswa van de inwijding van de Nieuwe Maan Reden voor de Mitswa

De Sefer HaChinoech schrijft de reden for deze mitswa toe aan het feit dat: a. Pesach altijd in de lente moet vallen en Soekot in de herfst, en b. De bijna 11 dagen verschil tussen het maan-jaar en het zonnejaar. Dat is de reden waarom het Beet-Din de aanvang van iedere maand en de lengte van de maanden moet kunnen vaststellen en zo nodig een extra maand moet kunnen inlassen, zodat Pesach en Soekot inderdaad altijd op hun tijd vallen.

Een andere interessante reden, die door Jalkoet Jitschak genoemd wordt, is om ons steed te herinneren aan de „beschuldiging” van de maan aan de zon: Volgens een Midrasj waren bij de Schepping de zon en de maan even groot. De maan beklagde zich bij G-d dat Hij twee „koningen” had aangesteld met dezelfde macht over hetzelfde land en dat dit niet ging. Als straf werd de maan verkleind en teruggebracht tot een secundaire, van de zon afgeleide status. Deze Midrasj leert ons iets over de afschuwelijke gevolgen van jaloezie. (Het was ook deze onzalige karaktertrek die de oorzaak was van de twee eerste zonden, namelijk die van Adam en Kajin en daaraan kunnen we zien hoeveel ravage dat te weeg gebracht heeft.

De Jalkoet Jitschak vergelijkt, in navolging van R. Menachem haBavli, het afnemen van de maan iedere maand en zijn vernieuwing met de *Galoet* [ballingschap] en verlossings-cyclus van Jisraël. Inderdaad refereren we aan deze vergelijking iedere maand wanneer we de *Kiddoesj Levana* zeggen [wordt in Nederland niet gezegd]. En de zwarte plek op de maan, zo legt hij uit, is een teken dat de maan rouwt voor Israël in *Galoet*.

Deze verklaring dient ook om de Parasja van de Uittocht uit Egypte en het *Korban Pesach* aan de ene kant te verbinden met die van de *Parasjat Rosj Chodesj* en het verklaart waarom Tora ze bij elkaar plaatst. Het is niet op het eerste gezicht duidelijk waarom die bij elkaar staan in één parasja. Maar wanneer we er wat dieper over nadenken, lijkt het duidelijk dat het verband de *Mazalot* [sterrenbeelden] zijn, die beginnen met het Lam, het sterrenbeeld van Nissan [Ram]. Het jaar begint met Tisjri (met het sterrenbeeld Weegschaal), maar de maanden beginnen met Nissan, zoals de Tora verklaart in de eerste *passoek* van *Parasjat haChodesj*. Dit herinnert ons op zijn beurt aan de wonderen van de Uittocht en van G-ds goedheid voor Israël, hetgeen intrinsiek verbonden is met de maand Nissan en het sterrenbeeld Lam. En dat heeft in feite twee betekenissen. Ten eerste herinnert het ons aan de plaag van de eerstgeborenen, hetgeen plaatsvond in de nacht van de 15e Nissan, toen het sterrenbeeld Lam hoog aan de hemel stond, waarmee G-ds superioriteit boven de sterrenbeelden getoond werd. En verder herinnert het er ons aan dat G-d ons in de lente uit Egypte gevoerd heeft. Daarom eist de halacha dat Pesach altijd in de lente valt.

De *Korban Eliahoe* voegt daaraan toe dat de mitswa van Kiddoesj HaChodesj ons eraan doet herinneren dat wat voor tragedies zich ook voordoen in de loop van deze bittere *galoet*, alles nog niet verloren is en dat aan het eind, net als de maan, wij weer zullen terugkeren tot onze volle glorie. Verder, zegt hij, doet het ons denken aan de verdiensten van de voorouders, Avraham en Sara, die vergeleken worden met de zon en de maan, repectiefelijk. Misschien bedoelt hij daarmee Sara's aanvankelijke onvruchtbaarheid, maar wat, net zoals de maan overgaat van donker naar licht, later werd veranderd, zodat zij uiteindelijk beviel van de tweede vader van *Klal Jisraël*.

En nog een ander verband tussen de Uittocht uit Egypte en Rosj Chodesj: De Jalkoet vergelijkt de parasja van Rosj Chodesj met een koning, die de verschillende vrouwen, waarmee hij getrouwd was, weigert hun rechtmatige *ketoeba* te geven, totdat hij uiteindelijk een vrouw trouwt uit een goede familie. Haar geeft hij alles wat nodig is.

Zo ook trouwde koning Achasjverosj vele vrouwen, maar de enige vrouw die vermeld staat in de analen van Perzië was Koningin Ester, zoals de *passoek* schrijft: In de tiende maand, de maand Tevet ...”.

Zo ook gaf G-d sedert de tijd van de Schepping Sjabbat, noch Rosj Chodesj aan één van de zeventig volken (die allen Israël voorgingen). Maar op het moment dat Israël onafhankelijkheid verkreeg, wat zegt Tora? „Deze maand is voor jullie het begin van de maanden!”

